

Redacția și Administrația:
Budapesta, VII., Nyár-utca 1.

Aci sunt a să trimitte tot felul
de scrisori, cereri și bani.

Tot aci să primesc anunțuri cu
prețurile cele mai mederate.

Un număr 10 fileri.

ADEVÉRUL

FOAIE POLITICĂ, SOCIALĂ ȘI ECONOMICĂ.

Organul partidului socialdemocrat din Ungaria.

Foaie pentru poporul muncitor roman.

ABONAMENTUL:

Pentru Austro-Ungaria:
Pe 1 an --- 2 coroane
Pe 1/2 an --- 1 coroane
Pentru străinătate:
Pe 1 an --- 3 coroane
Pentru America:
Pe 1 an --- 1 dollar

Prim-Redactor: Gustav Auerbach.

Apare la 20 al fiecărei luni.

Redactor-responsabil: Aurel Cristea.

Invitare!

Conform hotărârii congresului din Timișoara din anul 1906, secțiunea română a partidului socialdemocrat din Ungaria va ține în zilele de **6 și 7 Ianuarie 1908** (a doua zi de Crăciunul românesc) la orele 9 dimineața în casa orașului din Arad

Al treilea

CONGRES ROMÂN

cu următoarea ordine de zi:

1. Raport asupra mișcării.
2. Lupta pentru votul universal.
3. Organizația politică și economică:
 - a) Organizația politică.
 - b) Organizația economică.
 - c) Organele comitatense și locale.
 - d) Darea de partid.
4. Presa (foile) mișcării noastre.
5. Alegerea comitetului conducător regnicolar.
6. Propuneri.

Propuneri cari să fie discutabile, trebuie trimise cel mai târziu până la 18 Decembrie st. n. 1907 pe adresa tovarășului **Ioan Crețu, Arad** (Rákóczy-u. 12).

Tovarăși muncitori!

Fată cu trista stare de lucruri, în care ne aflăm, avem sfânta datorință, să ne mișcăm și noi și să nu mai stăm în rușinoasa nepăsare. Când muncitorii din toată lumea împreună cu tovarășii noștri din țara noastră luptă de multă vreme pentru îmbunătățirea stărei economice și pentru câștigarea drepturilor politice, ar fi o rușine, ca numai noi, muncitorii români să nu ne îngrijim de soarta și viitorul poporului nostru, care suferă mai mult decât oricare alt muncitor din țară, pe care îl belește doi deodată.

Tovarăși muncitori!

A sosit timpul, ca să dăm dovadă lumii, că ne-am deșteptat și noi muncitorii români din somnul de moarte. Câți suferiți și simțiți suferințele nevestelor și copiilor voștri, pentru a căror suspine n'au inimă cei dela putere, faceți-vă datoria, și pregătiți-vă pentru congresul nostru, agitați, ca toți cei de o soartă cu noi să ia parte la congres, unde ne vom croi o soartă nouă și mai bună noi din voia, puterea și dorința sufletelor noastre năcăjite.

Agitați, lucrați și veniți la congres! Fiecare comună românească are dreptul de-a trimite până la trei delegați, iar orașele până la cinci delegați. Reprezentați în acest chip, congresul nostru va fi nu numai măreț, dar vom putea arăta lumii, că suntem tari, că mai mult oamenii puterii nu vor putea lucra în contra noastră și a fiilor noștri. Așa să fie!

Pentru cei ce vor lua parte la congres se recere: 1. Un mandat dela organizație. 2. Unde nu este organizație să aibă acest mandat (imputernicire) dela săteni. 3. Să înștiințeze cel puțin cu 2 zile înainte de congres pe tovarășul **Ioan Crețu, Arad** (Rákóczy-u. 12) de venirea lor la congres.

Toți cei ce vor aviza la timp pe tovarășul I. Crețu despre sosirea și timpul sosirii

lor, vor fi primiți la gara (stația) din Arad de către tovarășii partidului socialdemocrat, cari vor purta pe mână semnele roșii (panglici) ale partidului, și cari tovarășii vor lua măsuri pentru găzduirea delegaților.

Inainte! Să ne vedem la congres.

Spre orientare.

De oarece partidul socialdemocrat din Ungaria ține în diferite comitate conferințe cercuale, ne-am văzut nevoiți a schimba zilele pentru ținerea congresului român. Așa dară Congresul român nu se va ține la 25 și 26 Decembrie nou⁴ci va avea loc în zilele de **6 și 7 Ianuarie st. n. 1908** (a doua zi de Crăciunul românesc).

Partidul socialdemocrat din Ungaria
Secțiunea Română.

Câteva cuvinte asupra atitudinii Congresului.

În fine mult așteptatul al treilea Congres Român este conchiemat. Vedem că și programul Congresului a fost hotărât cu mare chibzuință și cu multă seriozitate, și ne putem aștepta că și Congresul va fi la înălțimea lui.

Pe ordinea de zi a congresului vedem între altele trei puncte, cari ne interesează pe toți mai de aproape. Aceste puncte sunt: *Lupta pentru votul universal, Organizarea politică și economică și Presa mișcării noastre*. În primul rând mă voi ocupa cu chestia luptei votului universal, spre a-mi arăta părerile.

Este cunoscută lupta pe care partidul socialdemocrat o duce de câți-va ani încoace pentru cucerirea acestui drept elementar al poporului. Din această luptă vedem că am ajuns deja acolo de-a sta în ajunul realizării acestui drept.

Cu introducerea lui însă încă nu am câștigat nimic, căci poporul care până acum a fost lipsit de acest drept, ușor va putea fi sedus de dușmanii noștri cari se vor sili a întrebuinta și noua reformă electorală în favoarea lor și spre paguba poporului muncitor.

Deci datorința congresului va fi, de-a pregăti de pe acum pe tovarășii pentru luptele electorale. Mi-se va pune însă întrebarea cum să se facă acest lucru? Și eu în un asemenea caz nu pot face altceva decât a atrage atențiunea tovarășilor asupra punctului 3. al ordinii de zi a Congresului: *Organizarea politică și economică*.

Acest punct ne arată destul de lămurit cari sunt uneltele cu cari putem pregăti poporul pentru luptele electorale.

Aci vedem sub c) organele comitatense și organele locale. Aceste, dacă se vor alcătui și vor sta la înălțimea chemării lor, vor fi cele mai puternice unelte pentru desfășurarea propagandei electorale. Organele comitatense vor trebui să poarte grijă ca să fie în legătură cu toate organele locale, vor trebui să poarte grijă ca în toate comunele din comitat să fie constituite organe locale cari vor trebui să poarte grijă ca toți muncitorii din loc să fie organizați și să țină în evidență pe toți acci cari vor avea drept

de vot, aceste liste de evidență să le comunice din timp în timp organului comitatens care la rândul său să fie îndatorat a face raport comitetului regnicolar asupra stărei afacerilor din comitat. Organele comitatense vor trebui să mai poarte grijă ca pe lângă alcătuirea organelor locale să desvolte o agitație cât mai mare în interesul răspândirii ideilor socialiste, căci cu introducerea reformei electorale se vor găsi foarte mulți șarlatani cari vor abuza de ideile socialiste și vor căuta a seduce pe acci tovarășii cari nu vor fi destul de luminați cu ideile socialiste. Organele comitatense vor trebui să aibă și aceea datorință de a purta grijă ca în comune unde tovarășii au voie să țină adunări de agitație să aibă întotdeauna referenți la dispoziție, căci agitatorii, referenții sunt acele unelte cari măresc mișcarea. Încă un lucru principal, care intră în resortul organelor comitatense este acela de-a purta grijă ca în fiecare comună din comitatul lor să fie alcătuite grupe ale diferitelor Sindicate. Aceste ar fi pe scurt datorințele organelor comitatense.

Datorințele organelor locale ar fi să se îngrijască de organizarea sănătoasă a muncitorilor din comuna lor și a face legături cu comunele învecinate unde încă nu sunt alcătuite organe, a înștiința despre acest lucru organele comitatense și a conduce cu seriozitate și sinceritate afacerile locale.

Însă mi-se va răspunde că pentru aducerea la îndeplinire a tuturor acestor sunt de nevoie bani, mulți bani.

Acest lucru îl recunosc și eu, și mi adaug că fără bani nu se poate face nimic. Dar ordinea de zi a congresului a purtat și asupra acestui lucru gând, căci vedem pe ordinea de zi sub d) *Darea de partid*.

Ei bine tovarășilor, dacă știm, că fără bani nu se poate face nimic, atunci trebuie să introducem darea de partid. Oricare acțiune cere și jertfe. Dacă tovarășii unguri, nemți, slovaci pot sacrifica câte 6, 8 și chiar 10 fileri pe săptămână, nu cred că se va găsi un singur tovarăș român care să nu sacrifice cel puțin 4 fileri pe săptămână, știind că prin învingerile politice și economice această sumă i-se va înapoia însutit. Congresul trebuie deci să hotărască introducerea dării de partid. Cum se va împărți această dare, adică cât va căpăta comitetul regnicolar, cât organele comitatense și cât organele locale, aceasta o las aprecierii congresului. Însă repet încă odată, darea de partid trebuie introdusă în orice caz.

Încă un punct, care ne interesează foarte mult este: *Presa (foile) mișcării noastre*.

În marea mișcare a proletariatului arma cea mai puternică este presa, căci prin ea putem lăți ideile noastre. Un lucru foarte trist este acela, că tovarășii nu pun nici o greutate, nici un interes pe presa socialistă, cu toate că sunt convinși, că presa este cea mai puternică armă răspânditoare și lumina în tot locul. Și totuși indolența tovarășilor este atât de mare în cât partidul abia este în stare a întreține foile *Adevărul* și *Glasul Poporului*. Tovarășii știu că în lupta electorală ce rol mare joacă presa. Știu că în această luptă avem nevoie nu de o foaie săptămânală, ci de o foaie zilnică. Deci hotărârea Congresului trebuie să fie dătătoare de viață în această privință, căci

nu este destul a se aduce hotărîrea, ci trebuie și adusă la îndeplinire. Tovarășii trebuie să înțeleagă, că prin sprijinirea foilor socialiste să sprijinesc ei însuși și dau ajutorul moral și material la dărîmarea putreii societății de azi și la alcătuirea unei societăți mîntuitoare a popoarelor.

Dacă munca Congresului va fi condusă de acest spirit, dacă discușiunile și hotărîrile congresului vor fi conduse cu tactică, dacă internaționalitatea proletară se va demonstra la acest al treilea Congres al socialdemocrațiilor români din Ungaria, atunci cu fudulie vom trîmbița în lumea întreagă că și muncitorimea română a rupt lanțurile naționalismului șovinist care pînă azi a exploatat și ținut în întunecime un popor de 3 milioane. Vom trîmbița că și proletariatul român a căleat pe cărările luminate de razele luminoase ale soarelui, pe cari înaintează proletariatul celorlalte naționalități din Ungaria.

Deci aceasta să fie atitudinea Congresului al treilea al socialdemocrațiilor români din Ungaria.

Sus, la muncă serioasă.

Gustav Auerbach.

Ziarul „Lupta” și mișcarea socialistă.

Sunt foarte puțini muncitori români, cari știu că în Budapesta apare un fel de ziar în limba română numit *Lupta* care ziar deși are pretențiunea că luptă pentru masa poporului român din Ungaria, în realitate însă el nu este de cît un fel de codiță a cerșafului naționalist din România numit *Voința Națională* sau *Violența Națională* — cum îi se mai zice în deridare — și care ziar — am numit pe *Lupta* — în loc de-a se ocupa cu chestiuni mai importante, găsește de cuviință ca mai în fiecare număr să se agate de mișcarea socialistă din România, aruncînd fel de fel de epitete grosolane tovarășilor noștri din România, epitete demne de scîrbosul individ Bulibașa Nădejde sub a căruia dictatură se află preinșii apărători dela ziarul *Lupta*.

Dar cum toate în lumea aceasta au un sfîrșit, tot așa și susnumiții domni s'au văzut nevoiți a publica un articol-protest al tovarășului nostru, deputatul *George Grigorovici*, care articol îl reproducem mai jos în întregime și din care articol susnumiții au încasat aspre și juste muștrări.

Să sperăm că în viitor vor fi mai rezervați față de mișcarea socialistă și nu vor reproduce toate porcăriile din *Voința Națională* spre a nu fi nevoiți a reveni. Iată și articolul în chestiune:

„Domnule Redactor!

În ziarul D-tră văd un articol asupra „mișcării socialiste” din România în care este amestecat și numele meu. Mă simt deci dator să vă dau oareșicare explicații, eu atît mai mult că și ziarul D-tră simpatizează cu mișcarea socialistă din Ungaria și are de luptat cu o clasă asupritoare, care pe lângă puterea economică are și pe cea politică în mînă.

Țin să vă atrag atenția că, fiind socialdemocrat, am sprijinit și sprijin mișcarea socialistă pentru că ea este lupta de dezrobire a populației muncitoare în contra exploataților. În această luptă guvernul român este de partea exploataților de ori ce nație și în contra muncitorilor.

Ca dovadă este faptul, că muncitorul român transilvănean însă născut în România unde și-a făcut și serviciul militar, Covaci, a fost expulzat pentru că a îndemnat pe tovarășii săi de muncă din slujba antreprenorilor Rosenblut, Balinberg și Satinover să se pună în grevă, pentru a căpăta mărirea salariilor.

Un fapt la fel s'a petrecut la București; acolo lucrătorii români din fabricilor Tărașu (armean) și Tărașu (austriac) au proclamat greva și au fost arestați la 30

lei pe săptămână. Lucrătorul evreu Rintler, deși avea acest salariu, pentru a nu strica tovarășilor săi români, a părăsit și el lucrul. Atunci patronul evreu Rainer l'a amenințat cu expulzarea, dacă nu reîncepe lucrul și în adevăr Rintler a fost expulzat.

Iată deci guvernul român în slujba unui patron evreu austriac, cu adevărat străin, contra unui evreu născut în țară, care a satisfăcut legea recitării și n'a vrut să păgubească pe tovarășii lui români.

Sunt multe cazuri de acestea. Au fost expulzați români transilvăneni și unii, cari deși sunt considerați de guvern ca străini, locuiesc de cîteva generații în România, au făcut serviciul militar acolo și nu cunosc altă limbă de cît cea românească. Astfel sunt muncitorii: Anagnoste, frații Hope, Mareș, precum și doctorul Racovski ș. a.

În articolul d-tră se publică o scrisoare a unui socialist evreu din Iași către unul din America și spuneți că guvernul român se va folosi de ea ca să spulbere acuzațiile cari i-le aduce presa jidovească.

Pe mine mă interesează prea puțin aceste acuzații, de oarece presa evrească este în mare parte apărătoarea bogăților evrei de felul lui Rainer, dar după mine cea scrisoare este tocmai dovada nedreptății guvernului român, căci din ea reiese că muncitorii socialiști evrei acuză pe capitaliștii evrei, acuză presa evrească, recunoscînd că nici un evreu nu a fost omorît și iau partea țărănilor români. Acelaș punct de vedere trebuie să aibă orice român cinstit, trebuie să aveți și d-tră și ar trebui să aibă și guvernul român dacă ar fi compus de oameni cinstiți. Dar de fapt guvernul român expulzează pe lucrătorii cu idei atît de morale și spre marea mea mirare se pare că și articolul „Luptei” îi desaproabă.

Mai am o explicație de dat. Suma de bani primită de socialiști — dacă faptul e adevărat — n'a putut fi trimisă spre a atîta rescoale, cum ar reieși din articol, ci numai după potolirea lor spre a ajuta pe cei sărăciți, fără deosebire evrei și români.

Dar chiar dacă ar fi venit înainte de rescoale și n'ar fi avut numai scopul de binefacere, tocmai guvernul român n'ar trebui să se supere. D-nul Ioan Nădejde, directorul ziarului oficios „Voința Națională” a mărturisit că pe cînd era socialist a primit sume de bani dela tovarășii străini ca să aline sărăcia unor devastați sau rămași orfani din urma armelor Mannlicher, ci ca să facă propagandă. Ori d-nul Nădejde n'a fost expulzat pentru aceasta, deși e „străin”, de origine țigănească.

Cred că am explicat deajuns lucrurile. — Sper că veți publica această scrisoare, căci articolul d-tră din N-rul dela 17 (30) Oct. este atît de contrar frumoaselor idei și sentimente, pe cari cu drag le citesc în „Lupta” cînd e vorba de mișcarea socialistă din Ungaria, încît nu pot crede, de cît că el s'a strecurat fără stirea d-voastră în ziar.

Să înțelege că eu nu am trimis nici o adresă guvernului român, căci n'am această cădere. Drept e că am intervenit la guvernul austriac, pentru a împiedica guvernul român de-a mai expulza în mod clandestin muncitori români în Austria.

Primiți mulțumirile mele anticipate.

Viena, 30/X 1907.

George Grigorovici,
deputat în parlamentul austriac.

26 luni și 2400 coroane.

Acesta este numărul formidabil pe care justiția de clasă din Ungaria l'a dictat presei socialiste într-o singură săptămână sau mai bine zis în două zile.

Guvernul coaliționist poate fi mîndră de instituțiunea curții cu jurați din Ungaria. Însă o mare întrebare este, că prin sentințele din ultimele săptămâni salvatu-s'a patria? Scăpat-a ea de agitații socialiști? Căci fie-care osindă mai aspră ne aduce

sute, ba chiar mii de aderenți noi. Însă să vorbească raportul:

Vineri în 15 Noembrie s'a pertractat de curtea cu jurați din Budapesta procesul de presă al tovarășului Rudolf *Ladányi* pentru o broșură pe care a edat-o contra legii lui Darány în care a criticat această lege. Pentru acest delic a fost osindit la 6 luni temniță de stat și 600 coroane.

Sâmbătă în 16 Noembrie s'a pertractat tot înainte curții cu jurați din Budapesta procesele tovarășilor Ștefan *Kovács* și Iuliu *Franczia* pentru două articole din „Világ-szabadság” organul muncitorilor de pămînt, în care procuratura a aflat agitație contra clasei. Tov. *Kovács* a fost condamnat la 8 luni temniță de stat și 800 coroane iar tov. *Franczia* la un an temniță de stat și 1000 coroane.

Douăzeci și șase luni și două mii patru sute coroane! Intr'adevăr nu-i jucărie! Însă ce este asta, dacă oamenii drepti pentru convingerea lor nici viața lor nu o țin de un preț prea mare? Și astfel de oameni adevărați drepti sunt adevărații socialdemocrați.

Însă la ce rezultat pot duce aceste verdicte? Oare s'a îmbunătățit vre-un socialist în temniță? A abzis pînă acum principiilor și convingerilor lui? Nici vorbă. Nici unul nu a eșit din temniță cu alte idei. Fiecare după împlinirea osindei a început lupta din nou de unde a lăsat-o la intrarea în temniță.

Și fiecare verdict al justiției de clasă ca aceste trei verdicte, oțelește lupta proletariatului contra clasei dominante. . . Și domina de clasă totuși va cădea, pentru că trebuie să cadă!

Către muncitorii români de bresle.

Una din cele mai mari greutăți în mișcarea economică este aceea, că agitatorii nu pot produce o muncă destul de luminoasă între muncitorii de diferite naționalități din Ungaria.

Clasa jăfuitoare poartă foarte multă grijă, ca naționalitățile din țară să se urască una pe alta, așa că românii stau în continuă neînțelegere cu ungurii, sîrbii, slovacii cu ungurii, și atît mai trist este că itele acestor uri și neînțelegeri au ajuns pînă chiar și în ateliere, în lucrătoare unde lucrătorii ar trebui să fie ca frații unul față de celălalt, unde lucrătorul român, german, ungur, sârb, slovac, toți care lucrează ar trebui să se înfrățească în marea luptă contra clasei jăfuitoare. Lucrătorii diferitelor naționalități, sunt între ei neîncrezători, chiar dacă nu-și arăt pe față ura ce o duc unul contra altuia, și de această neîncredere se folosesc capitaliștii, exploatații muncitorilor spre a o întrebuița în folosul lor.

Pînă cînd muncitorii nu se vor înțelege unul pe altul, pînă cînd vor purta ură unul contra altuia sau vor fi neîncrezători unii contra celorlalți, pînă atunci capitaliștii îi vor putea sili cu cea mai mare liniște a lucra 12—14 ore pe zi și în schimbul acestei munci destul de obositoare le va plăti un salariu de foame, pentru că ei știu foarte bine, că muncitorii cari nu se înțeleg între ei, nu au puterea, nici curajul de-a pretinde scurtarea timpului de lucru și mărirea salariului. Cînd muncitorimea organizată pune întrebarea capitaliștilor, că pentru ce plătește un salariu așa de mic muncitorilor români, slovaci sau sârbi, aceștia răspund fără nici o muștrare de conștiință că pentru aceea, pentru că aceștia sunt nepretențioși, lor trebuie să le fie de ajuns și un salariu mai mic. Și astfel exploatează în modul cel mai murdar, în modul cel mai ticălos pe muncitorii acestor naționalități.

Chemarea muncitorilor este a depărta acest pericol din mijlocul lor. Lucrătorii diferitelor naționalități, cari se țin de o ramură industrială trebuie să caute așa

elupta condițiunii egale de traiu. Lucrătorii lăcătuși, covaci, strungari unguri, sunt tot astfel de lucrători, ca lucrătorii români, sârbi sau slovaci. Nu trebuie să răbdăm aceea, că numai pentru singurul motiv că nu este unger sau german, să-i se plătească mai puțin, ci trebuie să pretindă o plată egală conform cu producțiunea muncii lui. Lucrătorii de industrie de limba străină a celei ungare trebuie să recunoască că pe ei îi exploatează capitaliștii și mai mult ca pe lucrătorii unguri, prin urmare nu este permis ca ei să rămână și mai departe deosebiți, ci trebuie ca și ei să intre în Sindicatele de bresle și acolo să formeze un trup puternic al muncitorilor tuturor naționalităților, cari să intre în luptă cu puteri unite contra nesățiosului capital.

Lucrătorii români din turnătoriile și fabricile de fer și metal din Ardeal, din Caraș-Severin și din comitatele din jurul acestora trebuie să se alăture, să se înscrie în Sindicatul Lucrătorilor în fer și metal din Ungaria, trebuie să se pună și ei în rând de luptă cu lucrătorii în fer și metal din Ungaria, chiar dacă limba îi desparte, însă cu inima să fie toți laolaltă și cu puteri unite să-și elupte fericirea și îmbunătățirea stărei lor.

Proprietarii marilor turnătorii și fabrici de fer și metal milioane storc în fiecare an din sudoarea și de pe spetele lucrătorilor cari zi de zi își jertfesc viața pentru ei, și de ce să nu aibă și ei parte din această sumă și acei cari cu sudoarea feței lor câștigă aceste comori capitaliștilor?

Lucrătorii de alte naționalități trebuie să isprăvească odată cu trecutul întunecat, să nu să considere ei însuși mai puțin, mai mici de cum sunt, ci să recunoască și ei că sunt lucrători industriali, au drept la un traiu omeneș și la o viață omenească.

Deci sus capul, intrați cu toții în Sindicatul lucrătorilor în fer și metal din Ungaria.

Iuon Vanczák,
Secretarul sindicatului lucrătorilor în fer și metal.

Ge vor socialistii?

De sigur frate muncitor că te-ai întrebă de multe ori, pentru ce ți-se spune că trebuie să fii socialist? Să-ți lămurim acest lucru. Cu brațele tale faci totul în țara asta, pentru că dacă nu ai munci tu, boerimea nu ar avea de unde să strângă averi cu cari să ducă viața din leagăn și până la moarte numai în petreceri, neavând timp nici să se gândească de unde vin bogățiile, pe când tu cazi obosit cu femeie, copii și vite muncind din zori până în seară și vesnic te plângi de lipsa de pâine în casă și cu ochii plini de lacrimi vezi cum copii cad zdrobiți de boală și neingrijire.

Dumnezeu a zis ca să câștigăm pâinea cu sudoarea frunței noastre, ei bine frate muncitor, vedem că acest blestem astăzi apasă numai asupra noastră a muncitorilor și tot rodul muncii noastre intră în punga altuia.

Stăpânii noștri, ne spun că mai degrabă va intra funia corăbiei pe urechile acului, de cât bogatul în împărăția cerului; dar cu toate astea nu se înfricoșează de focul iadului și se bucură nesupărat de raiul de pe pământ!

Iată tovarășe de muncă, pentru ce trebuie să-ți lămurim motivele pentru cari tu trebuie să fii socialist.

Când vei pricepe socialismul și asta nu așa ușor, numai atunci ți-se va desceurea toate minciunile societății de azi și vei ști cum să te aperi.

Atunci să vedem ce vor socialistii?

Se cuvine ca să vă spunem acesta cât mai limpede pentru ca să știți și prietenii și dușmanii noștri.

Noi suntem de partea celor ce muncesc și în potriva celor cari trăiesc din munca neplătită a altora.

Noi voim să vedem pe lume vremea când ori-ce muncitor să se folosească de roadele muncii lui.

Acest lucru nu e cu puțință, pe câtă vreme o mână de bogați vor stăpâni pământul, mașinele, toate mijloacele de muncă și pe câtă vreme acești bogați vor avea în fața lor muncitori săraci, cari sunt siliți să-și vândă puterea de a munci pentru a putea trăi de azi pe mâne.

Ce-i de făcut dar?

Trebuie ca prin uniri între muncitori, prin cucerirea puterilor politice, slujindu-ne de legile și libertățile câștigate, să facem ca în țara noastră, ca și în toată lumea, clasa muncitorilor să fie stăpână și să-și poată întemeia viața așa cum dreptatea cere.

Trebuie ca muncitorii industriali să aibă fabricile și atelierile lor, în care să lucreze toți și fiecare să-și primească rodul muncii sale. Trebuie de asemenea ca muncitorii de pământ să aibă pământ pe care să-l lucreze împreună în lanuri mari, cu mașini așa cum cere știința și folosul să-l împartă potrivit cu munca pusă de fiecare.

Muncitorii, atât cei industriali cât și cei dela câmp, știu foarte bine — și cei ce nu știu vor afla — ca asemenea regulă nu o vor întemeia capitaliștii și bogații. Aceștia nu vor avea cu ce trăi într-o societate în care munca omenească ar fi nespoiată, liberă de cătușele de acuma, nesupusă biciului foamei.

Pentru că nu se pot aștepta ca stăpânii de astăzi să le aducă la îndeplinire dorința de desrobire, de aceea muncitorii trebuie să se organizeze în sindicate și să facă un partid politic deosebit de toate celelalte partide ale stăpânilor.

Muncitorii nu trebuie să aparțină nici unui partid; ei trebuie să fie socialisti. Numai când cererile socialistilor se vor îndeplini, numai atunci muncitorii vor înceta de-a fi robi, vor fi și ei oameni liberi.

Deci muncitorii trebuie să se organizeze pas cu pas, folosindu-se de drepturile ce le dă legile țării, să se întărească, să caute să lărgească aceste legi și să capete pe cât e cu puțință asigurări în suferințele lor.

Muncitorii nu trebuie să aștepte ca să le cadă de-a gata și peste noapte raiul pe pământ, ci trebuie să caute în fiecare zi a face un pas mai mult către țelul frumos dar mai îndepărtat al socialismului.

De aceea muncitorii industriali să stărue pentru scurtarea zilei de muncă, pentru apărarea copiilor și femeilor, pentru mărirea salariilor, pentru întemeierea de fabrici și atelieri cu ajutorul statului, pentru votul universal etc. și la capătul acestor căi vor da de idealul socialist.

Muncitorii de pământ facă și ei sindicate și lupte-se pentru a căpăta plată cât mai bună și pământ cât mai ieftin, când îl iau dala arendași sau proprietari. Asta până când la putere va fi partidul muncitorilor și va putea face să lucreze țărani în lanuri mari și cu mașinele trebuitoare, fără a mai fi, ca astăzi despoiați de tot felul de trântori.

Din Cartea Muncitorului.

Foile partidului sunt:

„NÉPSZAVA“

foaie zilnică în limba maghiară.

„VOLKSSTIMME“

apare odată pe săptămână în limba germană. Pe aceste răspândiți-le în tot locul.

CRONICA.

Stâlpii guvernului. Unul dintre deputații cu trecere pe care se razimă guvernul, este și Melezer Gyula, în contra căruia 31 de alegători ai săi au dat la tribunalul din Miskolcz pară că i-a înșelat și eșerocat. Daraverea s'a petrecut cu prilejul cumpărării (pentru 800.000 coroane) a domeniului Erdödi dela Gyulaháza. Cinstitul deputat și cămăraș cesaro și regese a păgubit cu 200 mii coroane, falsificând contractul și pârând pe țărani cărora a vândut pământul.

Oameni de aceștia fac legi cari asupresc poporul în Ungaria.

Unul la mână. Ministrul de interne a suspendat pe vicecomitele comitatului Alba-Inferioară, Iosif Szász, pe mntiv că n'a dat seamă despre 80.000 coroane, încasați dela locuitori pentru bucatele date oamenilor în anul cu recoltă slabă 1905, ci banii i-a depus la o bancă și nici la repetițele provocări ale ministrului n'a dat banii. În afacerea asta e amestecat și primpretorele Böjte Kálmán, contra căruia s'a pornit cercetare disciplinară.

Și când te gândești că aceștia sunt puternicii care taie și spânzură pe socialiști prin comitate, atunci îți vine greată de o asemenea administrație.

Femei — reprezentanți comunalii. În comuna Sitter din comitatul Bihor au fost alese în reprezentanța comunală numai femei, căci toți bărbații au emigrat la America. Tot din pricina emigrării în multe sate slovești din nordul Ungariei femeii sunt primari. Ce țară fericită!

Noui bancnote de 20 coroane. La 1 Mai 1908 se vor pune în circulație bancnote noi de câte 20 coroane. Aceste bancnote vor fi ceva mai mari ca cele de până acum. Coloarea lor va fi violetă ca la cele de 10 coroane dar nu uniformă, ci la lumină vor face un joc de culori. Pe ambele părți va fi pus un cap de femeie lucrat artistic. Numerii seriilor vor fi notați cu roșu, suma pusă în circulație va fi de 30 milioane.

Mare nenorocire în Oradea-Mare. În Oradea-Mare s'a întâmplat săptămâna trecută o mare nenorocire prin surparea unei case cu două etaje, care a îngropat sub ruine 15 oameni. Pe strada Kossuth sta casa de curând terminată a cărei interior însă nu era gata. Se lucra încă acolo. Deși inginerul știa că a zidit casa slab și în noaptea precedentă auzise cum pârăiesc bârnele, a lăsat a doua zi să înceapă lucrul. La orele 8 și jumătate dimineața partea din mijloc a casei, cu coș și toate cele trei tavanuri s'a surpat. S'a scos de sub mormanul teribil de cărămizi și grinzi 15 morți și doi răniți.

Ucigaș fără voie. George Mihai din Radna veche a împușcat mai deunăzi noaptea în pădure pe un muncitor anume Ioan Longauer, luându-l drept un urs. Ucigașul și ucisul au fost prieteni buni. Șapte copii orfani și o nevastă deplâng pe nenorocitul Longauer. Mihai s'a prezentat de bună voie judecătoriei, ca orice om care în astfel de împrejurări, este pătruns de nevinovăția sa.

Otrăviri misterioase. Un țăran anume Nagy István din Zsombolya merse zilele trecute la cultivatorul de vin Ioan Balejan și îi ceru un pahar de vin. Acesta îi dădu și Nagy după ce-l bău, la câteva minute căzu mort. Nu mult după aceea bău și soția lui Balejan și muri și ea în chinuri. Balejan făcu arătare la jandarmerie. După ce examinată conținutul butoiului au găsit în el un șarpe veninos în descompunere.

Un cutremur de pământ îngrozitor a bătuit iar în jurul Karatagului. După cum se anunță din Petersburg, cutremurul a fost atât de îngrozitor, încât s'au dărâmat toate casele de prin sate. Pe lângă pagubele enorme, sunt și peste 1000 oameni sub ruine.

Rupere de nori în Franța sudică. În regiunile sudice ale Franței bătuită ruperi mari de nori. Începând dela Barcelona, Portvendre, Perpignan, Narbonne, Cette, Morilpellien până la Tombons, ploia cade torente de 20 ore fără încetare. Aceste regiuni de obicei sunt expuse la dese furtuni cu fulgere și trăsnete.

Canalul de Midi a esuadat în toată estinderea lui. Șoselele se pot asemăna mai mult cu ruri șgomotoase, de cât cu linii de circulație. Liniile ferate sunt stricate și e între orice circulație.

Din sindicate.

Oătre conducătorii Sindicatelor din Ungaria!

Organizațiile de muncitori din Ungaria cari stau pe bazele moderne ale mișcării și cari sunt în legătură cu Comisiunea Generală a Sindicatelor din Ungaria țin în zilele de 5, 6 și 7 Ianuarie 1908 în Budapesta al

IV-lea Congres Sindical.

Ordinea de zi este: 1. Raportul Comisiunii Generale a Sindicatelor. 2. Dreptul de grevă și asociațiune. 3. Contracte colective. 4. Organizație și agitațiune. 5. Apărarea lucrătorilor. 6. Alegerea Comisiunii Generale. 7. Propuneri.

Comitetul conducător central al Sindicatului lucrătorilor de căi ferate din Ungaria se va reprezenta în cursul anului la următoarele ședințe de membri ale grupelor locale:

In 22 Noembre,	Vineri seara în Nyiregyháza.
" 23 "	Sâmbătă seara în Brașov.
" 24 "	Duminecă d. a. Cluj.
" 24 "	" " Dej.
" 25 "	Luni seara Petroșeni.
" 27 "	Mercuri seara Piski.
" 29 "	Vineri seara Ruttká.
" 30 "	Sâmbătă seara Oradea-Mare.
" 1 Decembre,	Duminecă d. a. Szomony.
" 3 "	Martți seara Szolnok.
" 5 "	Joui seara Kaposvár.
" 8 "	Duminecă d. a. Bichșciaba.
" 8 "	" " K.-k.-félegyháza.
" 10 "	Martți seara Szombathely.
" 12 "	Joui seara Zólyom.
" 15 "	Duminecă seara Érsekujvár.
" 15 "	" " Dombóvár.
" 22 "	" " Kecskemét.
" 29 "	" " Pojon.

Este de absolută necesitate ca la aceste ședințe să fie toți membri prezenți.

Sindicatul lucrătorilor pelari din Ungaria ține în zilele de 25 și 26 Decembre 1907 în Ujpest **Prima adunare generală** cu următoarea ordine de zi:

1. Raporturile comitetului central și ale delegaților. 2. Desvoltarea sindicatului, reconstruirea grupelor centrale și provinciale. 3. Regularea mijlocirei de lucru. 4. Alegerea comitetului conducător. 5. Eventuala modificare a regulamentului de afaceri și a ajutoarelor. 6. Propuneri.

De pe cîmpul de luptă

Lucrătorii de încălțăminte.

Tovarășii călători au de ocolit următoarele locuri:

Greve și eschideri sunt în: Brașov, Szatmárnémeti, Virșet și Zombor.

Sub boicot sunt: Budapesta pentru toți lucrătorii, de tot. Dobrișin Köröskényi István și Léhner Sámuel. *Detta* de tot. Déva ateliernel Bencsik. Zsigmond și Zavadniczky. Gyöngyös, Győr de tot. Hódmezővásárhely acele ateliere care încă nu au dat preținderile. Marosvásárhely Lakatos János, Hunyadi István, Pataki Károly, Herman Vencel, Kulcsár Elek. *Medgyes* ateliernel lui Ipsen Frigyes. Miskolcz de tot. Nagybánya Sztupár Károly. *Becicherecul-Mare* Wilhelm Ferencz. *Oradea-Mare* pentru lucrători de cizme. Nyiregyháza Balla Antal. *Orosháza* de tot. Ozd Bakalár János. *Pápa* Csomáz D. și Schlosser István. *Pécs*, *Pojon* de tot. *Segesvár* Krausz János. *Szászrégen* Deutesh Ede. *Orăștie* de tot. *Seghedin*, *Székelyudvarhely*, *Székesfehérvár* de tot. *Szolnok* Turcsányi Emanuel, Szántó József și Havancsák János. *Szombathely* de tot. *Ujveraszó* Bauer György, Giesz István, Erhardt Henrik și Stefan Keresztély. *Overbász* Klein János.

Lucrătorii constructori.

Piski. Lucrările meșterului Steiner József de aici au fost puse sub boicot de tovarășii din Orăștie. Canza este aceea, că meșterul contrar înțelegerei de până acum cu lucrătorii, a voit să-i silească a subscie sistemul de barță. Ocolii lucrările acestui meșter.

Segesvár. Comitetul de organizare de aici ne înștiințează că un meșter anume Nagy János din Hódmezővásárhely lucrează în Erzsébetváros cu lucrători tot din Hódmezővásárhely, cari strică condițiunile de lucru în parte deja regulate. Aceștia sunt: Szabó Sándor bärdaș, Szabó Ferencz, Szabó József, Mihály Ferenc, Rozsos Pál, Flögel Ferenc, Kristó Lajos și Ferenczi István zidari, pe cari îi recomandăm comitetului de organizare din Hódmezővásárhely.

Ujvidék. Eschiderea lucrătorilor constructori de aici nu are nici o schimbare. Mai mult de o sută de tovarășii și-au scos pașapoarte și au luat drumul spre Serbia, Bulgaria și America. Zidari, ocolii orașul Ujvidék.

Zenta. Lucrătorii constructori de aici au pus lucrările meșterului Fazekas Lajos sub boicot pentru că nu a primit regulamentul de lucru prezentat de lucrători.

Zombor. Lucrătorii constructori și ajutoarii de lucrători dela lucrările meșterilor Angyal, Bernhard și Pfeiffer s'au pus în 28 Octombrie în grevă. Cauza a fost că palerul Czár Illés a început a lucra cu ajutoarii de lucrători neorganizați. La pertractarea de împăcare nu s'a ajuns la nici un rezultat căci comitetul de organizare al lucrătorilor a pretins ca susnumitul să ceară iertare, ce meșterii au respins și au declarat că vor eschide pe toți lucrătorii, ceea ce au și făcut'o, căci la 1. Noembre au eschis pe toți lucrătorii și acum voesc să silească pe lucrători să subscie sistemul de barță, însă se vor înșela amar. Ca trădători s'au aflat Kulitz Antal și Butri Máté, pe aceștia însemnați-vă-i. La Zombor să nu călătorească nici un lucrător constructor!

Sibiu. De aici ni să scrie că lucrătorii zidari au pus zidirea palatului de justiție al firmei frații Grünwald sub boicot pentru următorele cauze: Primpalerul Krasz András a declarat că în ziua de 30 Octombrie este sârbătoare și nu vor lucra. De oarece zidarii — toți fiind de religie protestantă — nu au voit să serbeze. Sâmbătă dimineață toți și-au cerut carnetele de lucru, pentru că în tot orașul s'a lucrat, numai la frații Grünwald a fost sistat lucrul în acea zi. Tovarășul Sampek József s'a dus la 9 ore la conducătorul construcției, Kardos Iván și i-a declarat cauza pentru ce au cerut lucrătorii carnetele de lucru. După amiază meșterul a trimis prin paler lucrătorilor știrea că el carnetele le-a enunțat, însă cine voește să rămână în lucru acela poate să rămână. Răspunsul lucrătorilor a fost că, dacă le plătește ziua perdută toți vor lucra mai departe. De oarece la acest lucru nu s'a învoit, mai mult chiar, a amenințat pe lucrători că îi va pune pe lista neagră, lucrătorii au pus aceste construcții sub boicot. Nădăjduim că nici un lucrător conștient nu va primi de a lucra la firma frații Grünwald și nu vor îngreuna lupta fraților lor de suferință.

Grupa locală diu Dés-Désakna provoacă pe membrii restanțieri să-și achite cât mai în grabă restanțele.

Lucrătorii în lemn.

Eschideri sunt: în Arad, Győr, Marosvásárhely, Nagykanizsa, Panciova, Keszthely Tapoleza și Sibiu.

Greve sunt: în Bistrița, Czegléd, Fiume (fabrica de mobile F. Feri), Gyöngyös, Chichinda-Mare, Becicherecul-Mare, Orăștie, Serajevo, Zombor, Igló și India (Slavonia).

Inchise sunt orașele: Brașov, Bichșgyula, Hódmezővásárhely, Keszthely, Kiskunfélegyháza, Nyiregyháza, Pécs, Petroșeni, Ujpest

toate atelierele cu mașini, Szabadka, Szászrégen, Székesfehérvár, Szolnok, Fágáraș, Tatatóváros, Macáu, Veszprém, Zalaegerszeg, Zsolna, Kaposvár, Erzsébetváros, Torda, Uj-Gradiska, Eger, Trencsén, Zólyom, Orosháza, Sibiu, Becicherecul-Mare, Zsolna, Kőszeg și Székelyudvarhely.

Ateliere boicotate: Hajdunánás Mikó Iuliu. Macáu Nagy Béla și Kusses. *Tatatóváros* Borhely J., Beliczki L., Vitális F., Farkas Gy., Czuh J., Goldschmid F., König J., ifj. Tarr József și Duksza József. *Cluj* Hermann Gyula. *Beregszász* Danczinger Sámuel. *Putnok* Pósa János. *Orosháza* Kovács Béla. *Seghedin* Ott János. *Eszék* ateliernel Naimann Mátyás și Kossák. *Rozsnyó* Szakácsi Kálmán. *Ujpest* Németh Kálmán. *Csákány* (fabrica de lemne alui Grassl). *Becicherecul-Mare* fabrica de mobile alui Bencze Anta și Fiu. *Szabadka* Sefesik, Lajos, Moldoványi József, Kaics Dezsó, Pukel Iuliu și Wilhelm Ernest. *Nyitra* Fekete István. *Erzsébetfalva* Tojtí István. *Szamosujvár* fabrica. Fiseher și Gottlieb. *Székelyudvarhely* Kuncz Albert. *Sátoralja-ujhely* Palásti János, Bükler F. și Kucsera János. *Zágráb* S. Glaser.

Lucrătorii pelari.

În Budapesta sunt următoarele ateliere de ocolit pentru cojocari: Chugyik János, Girur József, Hurgyak Mihály, Löwi Miksa, Matejka János, Perényi Ignác, Sarvai Saarba János, Bukovics Lajos, Balli Árpád și Piskó András.

Kismarton. Fabrica de pelărie a lui Spitzer este de ocolit pentru tăbăcari și ajutoarii de lucrători.

Oradea-Mare. Ateliernel de tăbăcărie alui Széles Lajos este de ocolit.

Ujvidék este de ocolit de lucrătorii cojocari.

Lucrătorii bärdași.

Următoarele locuri sunt de ocolit:

Sub boicot sunt: Nagykörs Kelecsényi György, Bors Ferencz și Buz János. *Szinyérváralja* lucrările lui Sarkadi Ferencz. *Pécs* Végh József. *Arad*. *Abony* Mészáros Sándor, Sztéger Alajos și lucrările lui Pallos Ármín din Mádéfalva și Gyergyószentmiklós. *Törökszentmiklós* Alföldi Imre, Alföldi József și Karakas Bálint. Construcția podului de drum de fer *Arad-Csanád*.

Greve sunt în: Esztergom, Nagykanizsa, Gyöngyös, Kecskemét, Tapoleza, Czegléd, Orosháza, Kispes, Székesfehérvár, Arad, Aszód și jur, Seghedin și Macáu.

Bursa de marfuri din Budapesta.

Cursul din 19 Noembre 1907.

per 50 chile.

1908 grâu de Aprilie	---	13.16—13.17
1908 secară de Aprilie	---	12.22—12.23
1908 ovăz de Aprilie	---	8.74—8.75
1908 cucuruz de Maiu	---	7.72—7.73

CĂRȚILE NOASTRE.

La administrația noastră se află următoarele cărți spre vânzare:

Cartea muncitorului	---	12	fileri
Manifestul comunist	---	40	"
Statul viitor și socialdemocrația	---	26	"
Tactica socialdemocrației	---	20	"
Scrisori colectiviste	---	12	"
Socialismul și intelectualii	---	26	"
Studiu critic asupra socialismului român	---	32	"
Din ideile fundamentale ale socialismului științific	---	50	"
Trudiții, icoane din norod	---	75	"
Femeile în revoluția din Rusia	---	20	"
Colectivismul de Jules Guesde	---	12	"
Conceptia materialistă a istoriei	---	60	"
Parveniții, dramă de Maxim Gorkii	---	100	"
Libertatea de cugetare	---	50	"

Tipografia Világosság, societate anonyma.
Budapest, VII., Nyár-utca 1.